

‘Ik voelde me schuldig dat ik wel vrijkwam en zij niet’

Mardjan Seighali ontvluchtte Iran voor het gewelddadige regime van Khomeini. Haar droom, leven in vrijheid, heeft ze in Nederland waargemaakt. Ze bekleedt nu diverse bestuursfuncties op het gebied van humanitaire hulp en mensenrechten. In *Tot op de dag* vertelt ze haar indrukwekkende verhaal.

TEKST PAM VAN DER VEEN / FOTO'S HARMEN DE JONG

Nog maar 17 was ze toen ze in de cel belandde. Haar verzet tegen de dictatuur van ayatollah Khomeini werd genadeloos bestraft. Over de hel op aarde die de gevangenis was, heeft ze lang niet willen spreken. Over de tijd erna, die ze doorbracht in gedwongen maatschappelijk isolement, ook niet. Maar nu is daar haar levensverhaal en deelt ze meer dan ze ooit gedaan heeft.

Mardjan Seighali (57) is klein van stuk, heeft een prachtige bos zilverwit haar en donkere, sprankelende ogen. In haar huis in Almere schenkt ze gemberthee met

citroen, limoen en kurkuma. Sinds 1990 woont ze in Nederland, met haar echtgenoot Rasoul, die ze omschrijft als een ondernemende, zorgzame, geëmancipeerde man. In hun nieuwe thuisland bouwden ze samen een bestaan op, gretig alle kansen aangrijpend. Samen hebben ze twee inmiddels volwassen zoons: Pouya en Pasha.

Je werd opgepakt in 1982, wegens het verspreiden van politieke pamfletten tegen het bewind van de ayatollahs. Waartegen kwam je in opstand?

„Nadat Khomeini aan de macht kwam, liet hij steeds duidelijker zijn ware gezicht zien. Hij voerde de hoofddoekplicht in, verbood bepaalde boeken, ongetrouwde mannen en vrouwen mochten niet samen de straat op, protest werd bloedig de kop ingedrukt en de sfeer werd steeds grimmiger. Ik wilde vechten voor vrijheid. Maar wie niet voor het regime was, werd bestempeld als staatsgevaarlijk en opgepakt.”

Dat overkwam ook Seighali. Na anderhalf jaar opsluiting kregen haar ouders haar

vrij, maar alleen onder strikte voorwaarden. Ze moest trouwen met haar vriend Rasoul, met wie ze voor haar gevangenschap al een relatie had, kreeg een studieverbod, mocht niet werken of anderszins deelnemen aan het openbare leven en moest zich wekelijks melden bij het politiebureau. Gedwongen trouwen en een non-actief bestaan: met deze repressiemethode wilden de ayatollahs voorkomen dat ze haar ‘opruimende’ ideeën onder het volk zou verspreiden. En ondanks de verschrikkingen van de gevangenis en de

goede bedoelingen van haar ouders, nam Seighali hen deze ‘deal’ toch kwalijk.

Waarom? Ze wilden je redden.

„Ze deden het over mijn hoofd heen. Ik dacht: hoe halen jullie het in je hoofd om mij vrij te krijgen in ruil voor een huwelijk? Is dat vrijheid? Ooit had ik heus wel met Rasoul willen trouwen, maar niemand had het recht dat besluit voor mij te nemen. Nog altijd vragen mensen: maar het was toch beter dan de gevangenis? Ja, dat kunnen we achteraf zeggen, nu blijkt dat het

goed heeft uitgepakt. Maar op dat moment voelde het als een ultieme aanslag op mijn autonomie. Het enige dat ik wilde was zélf keuzes maken, mijn eigen weg bepalen. En dat kon ik toen, na mijn vrijlating, nog steeds niet.”

Loyaliteit aan je medegevangenen speelde ook mee, schrijf je in je boek.

„Ik voelde me schuldig. Waarom kwam ik wel vrij en zij niet? Er waren er genoeg die voor de vrijheid stierven, zoals mijn kameeraad Tahmina. Ze was 17, even oud als ik,

